

RAN-1901130503030001
M.A. (Sem. III) Examination March - 2026
History (Paper - 13)
Agrarian And Village History of Colonial India 1757 - 1947
Time: 2 Hours]
[Total Marks: 50

સૂચના : / Instructions (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી. Fill up strictly the above details on your answer book (2) પ્રશ્ન નંબર એક ફરજિયાત છે. Question number one is compulsory. (3) જમણી બાજુના અંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે. The digit to the right indicates the marks of the question.	Seat No.: Student's Signature
--	--

- પ્ર.1. નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો (કોઈપણ પાંચ) (10)**
1. ક્યારે અને કયા ગવર્નર જનરલે બંગાળ, બિહાર અને ઓરિસ્સામાં કાયમી ધોરણે જમાબંધી દાખલ કરી?
 2. બ્રિટીશ શાસન દરમિયાન ગ્રામ સમુદાયોના સ્વરૂપમાં થયેલા બે ફેરફારો જણાવો.
 3. ભારતમાં શણ ઉદ્યોગના સ્થાપક કોણ હતા? તેની શરૂઆત ક્યારે કરી?
 4. તાજના શાસન દરમિયાન ભારતીય દુષ્કાળના ઇતિહાસમાં કયો સમય બંગાળ, બિહારનો દુષ્કાળ નોંધપાત્ર હતો?
 5. બ્રિટીશ તાજના સમયમાં ખાનગી ક્ષેત્રે આપેલી સિંચાઈ વ્યવસ્થાની નિષ્ફળતા પછી કોણે અને ક્યારે સિંચાઈ વિકાસની જવાબદારી રાજ્ય પાસે રાખવી જોઈએ એવો સ્વીકાર કર્યો?
 6. સ્થાનિક ભારતમાં મજૂરોના શોષણને દૂર કરવા કઈ સરકારે અને ક્યારે ફેક્ટરી કમિશનની નિમણૂંક કરી?
 7. ગ્રામીણ ભારતમાં સામાજિક સ્થળાંતરની પ્રવૃત્તિ કયા મહાનગરોમાં જોવા મળી?
- પ્ર.2. મહાલવારી પદ્ધતિના મુખ્ય લક્ષણો અને અસરોની ચર્ચા કરો. (13)**
- અથવા**
- ભારતીય ખેતીના વાણિજ્યકરણની વિશેષતાઓ જણાવો.
- પ્ર.3. સરકારી પ્રવૃત્તિના ઉદ્ભવનો ખ્યાલ આપી તેનો વિકાસ જણાવી તેની ખામીઓની ચર્ચા કરો. (13)**
- અથવા**
- સ્થાનિક ભારતમાં અંગ્રેજોની નવી ખેતવિષયક નીતિને કારણે ગ્રામીણ સમાજમાં આવેલા પરિવર્તનો જણાવો.
- પ્ર.4. ટૂંકનોંધ લખો (કોઈપણ બે) (14)**
1. ભારતીય ગ્રામ સમુદાયની વિશિષ્ટ સમાજ રચના
 2. સંસ્થાનિક ભારતમાં દેશી ગ્રામ ઉદ્યોગોનું પતન
 3. સિંચાઈ વિકાસના તબક્કાઓ
 4. સંસ્થાનિક ભારતમાં કારીગરોની સ્થળાંતરની પ્રવૃત્તિની અસરો

ENGLISH VERSION

- Q.1. Answer the following questions briefly. (Any five) (10)**
- (1) When and which Governor General imposed permanent lockdown in Bengal, Bihar and Orissa ?
 - (2) State two changes that took place in the form of village communities during British rule.
 - (3) Who was the founder of the jute industry in India? When did it start?
 - (4) At which time in the history of Indian droughts was the Bengal- Bihar drought significant during the reign of the Crown ?
 - (5) After the failure of the private sector irrigation system during the British Crown era, who and when accepted that the responsibility for irrigation development should be left to the state ?
 - (6) Which government and when appointed the Factory Commission to eliminate exploitation of laborers in domestic India ?
 - (7) In which metropolitan cities was the activity of social migration seen in rural India ?
- Q.2. Discuss the salient features and effects of Mahalwari method. (13)**
- OR**
- Q.2. State the features of commercialization of Indian agriculture. (13)**
- Q.3. Explain the origin of co-operative activity, describe its development and discuss its shortcomings. (13)**
- OR**
- Q.3. State the changes in rural society due to the new agricultural policy of the British in Native India. (14)**
- Q.4. Write Short Notes. (Any two) (14)**
- (1) Distinctive social structure of Indian village community
 - (2) Decline of indigenous village industries in colonial India
 - (3) Phases of Irrigation Development
 - (4) Impacts of artisan migration in colonial India
-